

made. It is determined that the level of song culture of the people of Galicia is a vivid indicator of its general spiritual development.

Key Words: Ukrainian folk song, song and folklore tradition, musical culture, musical life of Lviv.

УДК 371.134 / 315.6:78.071.4

Михаськова М. А.,

кандидат педагогічних наук, доцент

(м.Хмельницький)

Застосування інтерактивних методів ситуативного моделювання в професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва

У статті розглянено інтерактивні методи навчання в професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва. Особливу увагу приділено методам ситуативного моделювання, де передбачено роботу з уявними ситуаціями (імітаційні ігри, рольова гра, спрощене судове слухання). Запропоновано декілька прикладів їхнього застосування в процесі викладання предметів «Методика музичного виховання в загальноосвітній школі», «Історія зарубіжної музики», «Історія української музики», «Музична педагогіка» тощо. Продемонстровано, що методи можна застосовувати в процесі підготовки фахівців зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). Визначено, що методи ситуативного моделювання – це своєрідна імітація професійної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва. Вони допомагають організувати активну роботу учасників ігор, спрямовують студентів на розробку певних способів ефективної професійної діяльності. Завдяки цим методам учасники, спираючись на власний досвід, можуть створити новий продукт, який стане шляхом розв'язання актуальних проблем. Ігри дозволяють побачити члена групи в процесі виконання певної соціальної ролі, розвивають навички у сфері комунікації.

Ключові слова: інтерактивне навчання, методи ситуативного моделювання, музично-педагогічна діяльність, професійна підготовка вчителя музичного мистецтва.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Сучасна музично-педагогічна спільнота намагається знайти шляхи осучаснення методів викладання дисциплін фахового спрямування, щоб досягти кращих результатів у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва і вийти за межі академічної замкненості. Одним із таких шляхів ми вбачаємо можливість упровадження методів інтерактивного навчання, які допоможуть студентам не тільки бути суб'єктами навчання, а й дадуть можливість навчатися у співпраці з наставниками. У цьому випадку викладачі стають більш досвідченими організаторами процесу отримання знань, умінь і навичок. Вони допомагають студентам розкрити свою індивідуальність, самобутність у проведенні уроків музичного мистецтва та виконанні музичних творів (вокальних, інструментальних, хорових тощо).

Аналіз останніх досліджень і публікацій... Методологічну основу інтерактивної технології вивчали В. Гузєєв, А. Нісімчук, О.Падалка, О. Пехота, О. Пометун та інші. Розкриттям теоретичних основ інтерактивних методів навчання займалися Ю. Бабанський, М. Поташник. Однак ці дослідження розкривають означені підходи до освітньої діяльності, але не спрямовані на аналіз їхнього застосування в музично-педагогічній діяльності в процесі фахової підготовки вчителів музичного мистецтва.

Формулювання цілей статті... Метою нашої статті є розкриття практичних аспектів застосування методів ситуативного моделювання інтерактивної технології навчання в професійній підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу... Особистісно орієнтований підхід у навчальному процесі передбачає запровадження та використання інтерактивної технології навчання. Нам імponує визначення О. Пометун та Л. Пироженко, які зазначили, що «сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх учнів. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове навчання у співпраці)...» [2, с. 7]. У цій технології методи поділяють на чотири групи: кооперативне, колективно-групове, ситуативне та дискусійне навчання.

Спробуємо розкрити можливості використання групи методів ситуативного моделювання в практичній діяльності викладача закладу вищої освіти зі спеціальності «Музичне мистецтво». Відповідно до сучасних проаналізованих класифікацій ми визначили, що до цієї групи належать такі методи: імітаційні ігри, рольова гра, спрощене судове слухання.

Так, *імітаційні ігри* належать до групи ділових ігор. У закладі вищої освіти застосовують різноманітні модифікації ділових ігор: імітаційні, операційні, рольові ігри, діловий театр, психосоціодрама.

У сучасній педагогіці вищої школи визначено, що *імітаційні ігри* на заняттях імітують діяльність певної організації, підприємства, навчально-виховного закладу тощо. Можуть імітувати події, конкретну діяльність людей (ділова нарада, обговорення плану) та умови, у яких відбувається подія (зал засідань, кабінет керівника, актовий зал). Сценарій імітаційної гри, крім сюжету подій, містить опис структури і призначення процесів і об'єктів, що їх імітують [1]. Як їхній різновид *операційні ігри* допомагають відпрацювати виконання конкретних операцій, наприклад, методики написання музично-виконавського аналізу твору, методики організації та проведення тренінгових музичних занять, специфіки концерту-лекторію тощо. Ігри цього виду проводять в умовах, які імітують реальність.

Наприклад, одним із самостійних завдань предмета «Музична педагогіка» може бути написання рецензії на концертну програму (сольний виступ слухача магістратури спеціальності «Музичне мистецтво») у ролі рецензента або кореспондента. У процесі роботи магістрант відвідує концерт, з'ясовує його програму, мету й концепцію аналізованого заходу. Визначає рівень виконання, відповідність творів вимогам навчальної програми (чи обґрунтованими є відхилення від програми, якщо вони є). З'ясовує наявність (відсутність) виконавської інтерпретації, визначає міру технічної оснащеності, рівень виконавської витримки. Зазначає бажані доповнення (скорочення) щодо складності виконуваних творів. Складає оцінку якості та технічності виконання. Аналізує можливі зміни (доповнення) щодо змісту концерту. Визначає, наскільки оригінальною є запропонована програма. Формулює висновки (рекомендувати до прослуховування; рекомендувати до виконання за умови виправлення вказаних недоліків; не рекомендувати програму для концертного виступу).

У процесі реалізації *ділового театру* студенти розігрують ситуацію і поведінку людини в цій ситуації. Основне завдання методу інсценізації – навчити студентів орієнтуватися в різноманітних обставинах, давати об'єктивну оцінку своїй поведінці, урахувати можливості інших людей, установлювати з ними контакти, впливати на їхні інтереси, діяльність. Для ділових ігор цього виду складають сценарій, де описано конкретну ситуацію, функції і обов'язки дійових осіб, їхні завдання [1].

Наприклад, на практичному занятті з музичної педагогіки групі пропонують уявити таку ситуацію: учень відмовився слухати твори класичного мистецтва, а хотів слухати тільки сучасну розважальну музику. Подумайте: а) як ви будете переконувати учнів і як будете доводити головну думку; б) які приклади використаєте у цій ситуації? [4]. Виконавець має мобілізувати весь свій досвід, знання, навички, зуміти вжитися в образ певної особи, зрозуміти її дії, оцінити ситуацію і знайти правильну лінію поведінки та аргументувати свою позицію.

Психодрама і соціодрама дуже близькі до рольових ігор і ділового театру. Це також театр, але вже соціально-психологічний, у якому відпрацьовують уміння відчувати ситуацію в колективі, оцінювати і змінювати стан іншої людини, уміння ввійти з нею в контакт [1]. Можна використовувати такі техніки психодрами: «діалог», «монолог», «виконання ролі», «дублювання», «репліка вбік», «обмін ролями», «порожній стілець», «дзеркало» та інші. Наприклад, на лабораторних заняттях з методики музичного виховання в загальноосвітній школі чи музичної педагогіки можна опрацювати такі ситуації: «вхід у клас музичного мистецтва», «вихід на сцену», «виконання ролі музичного лектора», «який я є за інструментом (коли співаю)?», «яким мене бачать інші?», «яким би я хотів бути?», «що для мене найголовніше в моїй професії?», «втіха ображеного учня», «вибір членів вокальної групи», «перебування на сцені в хоровому колективі», «ким із героїв музичної казки ти би міг бути?», «почуття, із яким я прийшов у вокальну (інструментальну) групу», «моє ставлення до участі в музичному колективі», «що робила б група, якби не було ведучого на концерті?».

У *рольовій грі* студенти розвивають уміння працювати в команді (моделювати роботу в колективі), освоюють навички комплексного творчого розв'язання проблем. Під час гри студент також засвоює моральні та етичні норми поведінки, учиться вислуховувати і сприймати точку зору інших та стисло виражати власні ідеї. Принципи співпраці й співтворчості зумовлюють високий рівень інтелектуальної активності студентів, оскільки кожен з них є активним виконавцем ігрових ролей [1].

Наприклад, на лабораторному занятті з музичної педагогіки студентам пропонуємо знайти вихід з такої ситуації: «На засіданні педагогічної ради школи один із учителів заявив, що діти можуть обійтися без уроків музичного мистецтва, тому не обов'язково виділяти клас для кабінету музики (виділяти кошти на придбання музичних інструментів, аудіотехніки тощо). Продумайте: а) як ви будете переконувати колег і як будете доводити головну думку; б) які приклади використаєте в цій ситуації» [4].

Плануючи використання ігрового методу на практичних і лабораторних заняттях, викладач має забезпечити попередню підготовку, яка складається з таких етапів:

- на першому етапі – підготовчому – обґрунтувати вибір гри, визначити ігрові цілі та завдання, сформулювати проблемну ситуацію, розробити сценарій гри, підготувати інформаційний і методичний матеріал;

- на другому етапі розглянути правила проведення гри та функції гравців;
- третій етап залежить від змісту та форми конкретної гри і полягає в обговоренні учасниками гри поставлених проблем, прийнятті узагальнених рішень, їхньому аналізу [1].

Наприклад, на заняттях фахового спрямування можна використати такі ігрові ситуації за алгоритмом «невпевненої, агресивної та впевненої відповіді» (за Н. Руденстамом). Кожному члену групи пропонуємо продемонструвати в цій гіпотетичній ситуації неувпнену, агресивну та впевнену відповідь [3].

Наведемо зразок таких відповідей до уявної ситуації «друг «забув» повернути вам гроші, які він позичив у вас». Агресивна поведінка: «Овва! Я знав, що тобі не можна довіряти, коли ти обіцяв, що повернеш гроші! Я хочу отримати свої кошти!». Невпевнена поведінка: «Я знаю, що набридаю тобі, але, можливо, ти повернеш мені кошти найближчим часом?». Упевнена відповідь: «Я вважав, що ми домовилися, коли ти обіцяв повернути мені гроші сьогодні. Буду вдячний, якщо ти принесеш гроші не пізніше п'ятниці». Намагайтеся, щоби тон голосу, поза, вираз обличчя відповідали словам.

Ми пропонуємо приклади ситуацій на заняттях фахового спрямування, як-от:

- батьки дитини продовжують займати вас розмовою, а вам потрібно йти на урок музичного мистецтва. Ви говорите...;

- ваш учень не задоволений оцінкою за виконання пісні. Ви говорите йому...;

- люди, які сидять за вами у філармонії, заважають вам гучною розмовою. Ви звертаєтесь до них...;

- ви зайшли до класу, однак вам не подобається атмосфера між учнями. Ви говорите їм...;

- студент просить вас обрати у свій репертуар музичний твір, який йому подобається, а, на вашу думку ви вважаєте, що він з ним не впорається технічно. Ви говорите йому... .

Метод «спрошеного судового слухання» є, на нашу думку, дещо специфічним й використовується для забезпечення навчальної діяльності у сфері юридичної освіти, тому цей метод ми не розглядали в контексті нашої статті.

Висновки... Отже, методи ситуативного моделювання – це своєрідна імітація професійної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва. Вони допомагають організувати активну роботу учасників ігор, спрямовують студентів на розробку певних способів ефективної професійної діяльності. Завдяки цим методам учасники, спираючись на власний досвід, можуть створити новий продукт, який стане шляхом розв'язання актуальних проблем. Ігри дозволяють побачити члена групи в процесі виконання певної соціальної ролі, розвивають навички у сфері комунікації.

Список використаних джерел:

1. Навчальні матеріали онлайн (pidruchniki.website). [Електронний ресурс]. Ділові ігри. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/16850303/pedagogika/dilovi_igri
2. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика / О.Пометун, Л. Пироженко. – К.: А.П.Н., 2002. – 136 с.
3. Рольова гра «Невпевнена, агресивна та впевнена відповідь» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://refdb.ru/look/1016372-p5.html>
4. Ростовський О. Я. Музична педагогіка: навчальні програми, методичні рекомендації та матеріали. – Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2001. – 112 с.

Транслітерований список літератури:

1. Navchalni materialy onlayn (pidruchniki.website). [Elektronnyi resurs]. Dilovi ihry. Rezhym dostupu: http://pidruchniki.com/16850303/pedagogika/dilovi_igri
2. Pometun O., Pyrozhenko L. Interaktyvni tekhnolohii navchannia: teoriia i praktyka. Kyiv, A.P.N., 2002, 136 p.
3. Rolova hra «Nevpevnena, ahresyvna ta vpevnena vidpovid» [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://refdb.ru/look/1016372-p5.html>
4. Rostovskiy O. Ya. Muzychna pedahohika: navchalni prohramy, metodychni rekomendacii ta materialy. Nizhyn, Vyd-vo NDU im. M. Hoholia, 2001, 112 p.

Аннотація

Применение интерактивных методов ситуативного моделирования в профессиональной подготовке будущих учителей музыкального искусства
Михаськова М. А.

В статті розглядаються інтерактивні методи навчання в професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва. Особливу увагу приділяється методам ситуативного моделювання, де передбачена робота з уявними ситуаціями (імітаційні ігри, ролеві ігри, спрощене судове слухання). Автором пропонується декілька прикладів їх застосування в процесі викладання предметів «Гармонія», «Історія зарубіжної музики», «Історія української музики», «Музична педагогіка» та інших. Передбачено, що методи можна застосовувати в процесі підготовки спеціалістів по спеціальності 014 Середнє образование (Музичне мистецтво). Визначено, що методи ситуативного моделювання – це, в певному сенсі, імітація професійної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва. Вони допомагають організувати активну роботу учасників ігор, спрямовують студентів на розробку певних способів ефективного професійного діяльності. Завдяки цим методам учасники, опираючись на власний досвід, можуть створити новий продукт, який стане шляхом вирішення актуальних проблем. Ігри дозволяють побачити члена групи в процесі виконання певної соціальної ролі, розвивають навички в сфері комунікації.

Ключові слова: інтерактивне навчання, методи ситуативного моделювання, музично-педагогічна діяльність, професійна підготовка вчителя музичного мистецтва.

Summary

Application of Interactive Methods of Situational Modelling in Professional Training of the Future Teachers of Music Art

Mykhaskova M. A.

The article deals with interactive methods of teaching in professional training of the future teachers of music art. Particular attention is paid to the methods of situational modelling, which provides for work with imaginary situations (simulation games, role-playing games, simplified court hearing). The author proposes several examples of their application in the process of teaching subjects «Methodology of Musical Education in Secondary School», «History of the World Music», «History of Ukrainian Music», «Music Pedagogy», etc.

It is envisaged that the methods can be used in the process of training specialists in specialty 014 Secondary Education (Music Art). It is determined that situational modelling methods are, in a way, imitation of the professional activity of the future teacher of music art. They help to organize active work of game participants, direct students to develop certain ways of effective professional activity. Thanks to these methods, the participants, based on their own experience, can create the new product that will become the way of solution to current problems. Games allow seeing a member of the group in the process of fulfilling certain social role, they develop skills in the sphere of communication.

Key Words: interactive learning, methods of situational modelling, music-pedagogical activity, professional training of the teacher of music art.

УДК [378.147: 37.011.3-051 7]: 004

Орехова В. В.,
асистент кафедри
(м. Слов'янськ Донецької області)

Холістичний підхід у контексті методологічного аналізу професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва

Стаття розкриває ключові поняття холістичного підходу у контексті методологічного аналізу професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва засобами мультимедіа-технологій. Метою статті є розкриття фундаментальних положень холістичного підходу; визначення дієвих чинників формування цілісної особистості в освітньому мистецькому середовищі. Автор вивчає досвід зарубіжних та вітчизняних представників холістичної освіти (М. Гріна, С. Лангер, Дж. Міллера, І. Савенкової, І. Тейлора, С. Граблі, Кеон Сук Мін та ін.), розтлумачує уявлення про особливу конфігурацію мистецької практики в освіті, про актуальність відновлення «серця» мистецької освіти.

У статті представлені критерії успішного впровадження холістичного підходу у професійну підготовку майбутніх арт-педагогів: «мистецтво як втілення присутності», «мистецтво як трансформаційний діалог», «мистецтво як критика та спосіб пізнання інших», «мистецтво як духовна пригода» та «мистецтво як засіб екологічного життя», що є методологічними підґрунтями формування висококомпетентного фахівця в галузі мистецької освіти.

Серед основних умов впровадження холістичного підходу в мистецьку освіту практична спрямованість занять; соціальна спрямованість освіти; створення середовища емоційної комфортності і